

Leden 2009

Začátek roku vždy svádí k jistému druhu bilancování a ohlédnutí se za rokem minulým a zároveň k předsevzetím či plánům na rok právě přicházející. Ani lednová Literka nebude výjimkou, protože na „3 otázky pro“ tentokrát odpovídal ředitel Muzea Brněnska Mgr. Antonín Reček, který hodnotí rok 2008 a zároveň Vás pozve na některé z akcí všech pěti poboček muzea. Také článek Dany Černé je krátkým výletem do novodobé historie rajhradského kláštera a pozvánkou na další zajímavé akce. Rubrika „Získali jsme“ se ohlédne

- » Editorial
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Lednová literární výročí
- » Spadané listí v Památníku
- » Rajhradský klášter očima Dany Černé
- » Marcela Mikulášková
- » 3 otázky pro Antonína Rečka
- » Získali jsme

za přírůstky do sbírek Památníku.

Památník vyhlásil v rámci výstavy *Spadané listí* anketu o čtenářsky nejúspěšnější dopis z „osmičkových let“. Vítěze ankety najdete ve stejnojmenném článku.

Nový cyklus výstav zahájíme hned počátkem ledna výstavou věnovanou osobnosti Marcely Mikuláškové. Brněnskému a zlínskému divadelnímu

publiku je známá především jako herečka, výstava ji ale představí také jako básnířku, autorku sbírky *Korále okolo hrdla*. O životě i hereckém působení Marcely Mikuláškové se dočtete v článku Andrey Vitové, která také na jiném místě Literky zve mladé literáty na nový cyklus seminářů tvůrčího psaní *Krocení literární múzy*.

Za všechny kolegy Vám přeji vše nejlepší v novém roce – mnoho úspěchů, zdraví, radosti a spokojenosti. Celý kolektiv Památníku se i v roce 2009 těší na další pravidelná setkávání s Vámi.

Vaše

Romana Macháčková

Verše měsíce

l e d n a

Marcela Mikulášková

Je mezi vínem tolik lásky
nebo se v něm ukrýváme?
Prázdnou sklenicí opíjí mne sen
a sametový havrani
mi vyzobali touhu za oknem.

7. 1. 1911

se v Ostravě narodil český humoristický spisovatel, esejista a autor divadelních her Zdeněk Jirotka (Saturnin, Muž se psem, Sedmilháři). Jeho díla jsou inspirována „suchým“ anglickým humorem. Roku 1933 vstoupil do armády, působil jako důstojník na různých místech – Olomouc, Košice, Bánská Bystrica. Po válce nastoupil jako redaktor Lidových novin a od roku 1951 působil v redakci Dikobrazu a v Československém rozhlase.

14. 1. 1896

se narodil na Svatém Kopečku u Olomouce český malíř, grafik, ilustrátor a scénograf (Prodaná nevěsta, Její pastorkyňa) Karel Svoboda. Vyučil se v Praze řezbářem, po první světové válce studoval na Umělecko průmyslové škole sochařství, grafiku, nástěnnou malbu. Byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes, Sdružení českých grafiků Hollar a Svazu československých výtvarných umělců. Navrhl řadu poštovních známek, plakátů, bankovek, gobelínů. Čtenáři si jeho ilustrace spojují např. s díly J. Nerudy, J. Seiferta, P. Bezruč, J. V. Sládka nebo B. Němcové. Obohatil i sbírky bibliofilů (O. Wilde).

**Nejbližší akce a výstavy
Památníku písemnictví na Moravě**

6. ledna v 16 hodin, vernisáž výstavy Marcela Mikulášková

Výstava představí umělecký a lidský osud brněnské herečky a básničky, zachycený na fotografiích, ve vzpomínkách přátel i v jejích verších.

Výstava potrvá od 7. ledna do 1. února.

21. ledna, seminář tvůrčího psaní Krocení literární múzy

V Památníku písemnictví na Moravě, v prostorách benediktinského kláštera (Kláster 1, Rajhrad). Pro žáky ve věku 12 – 15 let (od 10.00 do 11.00 hod.) a pro studenty ve věku od 16 do 19 let (od 11.30 do 12.00 hod.).

22. ledna, seminář tvůrčího psaní Krocení literární múzy

V prostorách Vlastivědného muzea Olomouc (náměstí Republiky 5, Olomouc). Pro žáky ve věku 12 – 15 let (od 10.00 do 11.00 hod.) a pro studenty ve věku od 16 do 19 let (od 11.15 do 12.15 hod.).

Seminář je doprovodným programem k soutěži Skrytá paměť Moravy. Další termíny a místa konání semináře Krocení literární múzy najdete na webových stránkách Muzea Brněnska www.muzeumbrnenska.cz.

SPADANÉ LISTÍ

V průběhu měsíce listopadu byla pro návštěvníky Památníku písemnictví na Moravě připravena tematická výstava Spadané listí. Ti, kteří do chladných prostor kláštera zavítali, mohli tentokrát vnímat výstavu několika smysly – čichem, zrakem, sluchem a hmatem. Sušené, spadané listí rozvonělo první patro severního křídla kvadratury a každý pohyb vyvolal šustivý zvuk podzimu. Nejen listí, ale i umně vyvedená přírodní dekorace z rukou studentů Střední odborné školy zahradnické a Středního odborného učiliště v Rajhradě hrály všemi barvami podzimu. Dětská ruka mohla zpod listí vytáhnout zatoulanou myšku a dospělého návštěvníka lákaly k přečtení barevné obálky s dopisy *osmičkových let – 1908, 1918, 1928, 1938, 1948, 1958, 1968*. Čtenáři korespondence známých i méně známých osobností měli možnost vybrat dopis, který je nejvíce zaujal. Největší počet návštěvníků zaujal list Jaromíra Johna (Bohumila Markalouse) Josefu Machovi:

Milý příteli,

bud'te tak velmi laskav a zašlete mně extra fein báseň k výročí desátého trvání drahé naší republiky, může být delší a bude otištěna na čestném místě ve velkém slavnostním čísle, které chystám k 28. říjnu. Honorář obzvláště dobrý.

Kvůli pořádku, ne ovšem jako upomínku, oznamuji láskám Vaším, že mám u Vás Kč 40 z doby nedávné a Kč 50 z doby velmi staré, neuhrazené co takové.

Tak se mějte krásně.

Váš Markalous

Vítězkou ankety se stala Veronika Šormanová z Brna, které zasíláme malou pozornost a blahopřejeme!

RAJHRADSKÝ KLÁŠTER OČIMA DANY ČERNÉ

Bydlím v areálu rajhradského kláštera, kde sídlí také Památník písemnictví na Moravě. V Památníku jsem zaměstnaná od jeho založení, tedy od dubna 2005. Pamatuji proto úplné počátky této instituce a zároveň vidím ten velký kus práce, který za těmi pouhými třemi a půl lety stojí.

Klášter je příjemným místem k pobytu a zároveň umožňuje bohaté duchovní a kulturní zázemí. Památník nabízí nejen prohlídku historické knihovny a poučných expozic, ale také zajímavé výstavy. Vytvořil se zde dobrý a soudružný kolektiv, se kterým organizujeme další zajímavé a veselé akce – výlety za kulturou i do přírody nebo tematické večery.

Další duchovní a kulturní aktivity zajišťuje buď benediktinský klášter nebo zdejší farnost. I z jejich aktivity mohou návštěvníci v klášteře najít zajímavé výstavy fotografií, soch, obrazů. Všichni jsme si už zamilovali pravidelné koncerty v místním kostele a obzvláště se těšíme na každoroční návštěvu skupiny Hradišťan. Adventní dobu bez tradiční výstavy betlémů ve farním centru, Vánoce bez vystupování našeho

kostelního sboru či Boží hod vánoční bez bohatě navštíveného živého betlému si už nedovedu představit.

Rajhradský klášter je místo, kde nejen ráda žiji, ale mám i radost, že mohu přispět k naplnění jeho bohatých tradic.

Dana Černá stála u zrodu Památníku a stará se o čistotu jeho chodeb, výstavních prostor i dalších, návštěvníkům nepřístupných zákoutí. Její šikovné ruce nezahálí ani doma a často vykouzlí obraz pro potěchu oka svých kolegů.

Marcela Mikulášková

Marcela Mikulášková, roz. Večeřová se narodila 31. ledna 1951 v Brně. Po gymnáziu začala v roce 1969 studovat činoherní herectví na Divadelní fakultě Janáčkovy akademie múzických umění. Na jevišti Činoherního studia A. Kurše vystoupila v rolích Krásky (F. Hrubín: Kráska a zvíře), Cecilie (W. Inge: Jako by den nechtěl odejít) a Tekly Ivanovny (N. V. Gogol: Ženitba). V ročníku se setkala např. s Bolkem Polívkou, Nikou Brettschneiderovou či Dášou Bláhovou, s nimiž posléze

začala od sezóny 1973-1974 účinkovat v Divadle na provázku (dnes Divadlo Husa na provázku). Divákům tehdy utkvěla především v jedné z nejvýraznějších inscenací té doby, Alence v říši divů za zrcadlem, v režisérském zpracování Evy Tálské. Po dvou sezónách se kvůli problémům v soukromém životě rozhodla z Brna odejít.

Její dalším hereckým působištěm se stalo Divadlo pracujících v Gottwaldově (dnešní Městské divadlo Zlín), kde herecky dospěla. Vlastní počáteční nejistotu dokázala

umělecky zpracovat a svým divadelním postavám vtisknout drsnější rysy a životní hořkost, a to i postavám v zásadě romantickým, jako je Rozárka z Paličovy dcery či Manon Lescaut. Mezi její větší role patřily Irina ze Tří sester, Ismena z Antigony, vynikla v hlavní roli hry J. Glowackého Hra na Popelku. Také její osobní život se koncem sedmdesátých let obrátil k lepšímu; v souboru se seznámila s hercem Ondřejem Mikuláškem – synem básníka Oldřicha Mikuláška, za něhož se provdala. V roce 1978 se jim narodil syn Jan, dnes divadelní režisér. Ke konci zlínského angažmá se Marcela Mikulášková začala zajímat o divadelní režii; v roce 1990 měla ve Studiu Z premiéru její inscenace Williamsovy hry Království boží na zemi, později režírovala na Malé scéně Mahenova divadla hru téhož autora Bájecná neděle v parku Creve Coeur.

Roku 1993 se s rodinou přestěhovala do rodného Brna, ale v osobním ani uměleckém životě jí návrat příliš štěstí nepřinesl. Krátce pracovala v dabingovém studiu, příležitostně učila na JAMU, nakonec však zůstala nezaměstnaná. Její manželství se rozpadlo a objevily se zdravotní potíže. V osmdesátých letech začala psát poezii, nejintenzivnější tvůrčí období ale přišlo až v letech devadesátých. Ač

zřejmě o vydání svých básní velmi stála, již se ho nedočkala: zemřela náhle dne 7. ledna 2004.

Její debutová sbírka Korále okolo hrdla vyšla posmrtně v roce 2005.

3 OTÁZKY pro

Antonína Rečka

Když se ohlédnete, jaký byl rok 2008 v Muzeu Brněnska?

Mám-li odpovědět ve vší stručnosti, a rozsah Literky mi ani jinou než stručnou odpověď nedovoluje, řekl bych, že to nebyl špatný rok. Zvláště to platí pro Památník, který získal v polovině roku nově rekonstruované prostory benediktinského kláštera a otevřel druhou (chronologicky první) část stále expozice věnované písemnictví na Moravě, takže je dnes návštěvníkům k dispozici ucelený pohled na dějiny písemnictví na Moravě od jeho počátků až po současnost. Rád bych také vyzvedl, že se v říjnu podařilo v Rajhradě uspořádat první větší setkání odborníků na konferenci „Moravská historiografie“. Ostatně to, co návštěvník muzea nevidí, co však je předpokladem muzejní prezentace – odborná činnost jeho pracovníků, doznala v roce 2008 také hmatatelných výsledků. Pokud jde o působení ostatních čtyř poboček Muzea Brněnska, jeho viditelnou část, pak za přínosné považuji výstavy „Upřímnýma očima“ a „Květnice hora, Besének voda“ v Podhoráckém muzeu v Předklášteří, „Vzácné dědictví“ – výstavu šperků a dalších uměleckých předmětů Jarmily Muchy Plockové inspirovaných tvorbou Alfonse Muchy v Muzeu v Ivančicích a – zvláště z hlediska přínosné spolupráce se školami - výstavu „Tajemství školního kabinetu“ v Muzeu ve Šlapanicích. Na Mohyle míru zdárně pokračovala výstavba nového víceúčelového výstavního pavilonu, která spěje k úspěšnému završení.

Na co se mohou návštěvníci těšit v roce 2009?

V rajhradském Památníku písemnictví se připravuje rozsáhlá výstava „Bohumil Hrabal a Brno“ a na tu se těším i jako návštěvník. Tři ze čtyř zbývajících poboček Muzea Brněnska si v roce 2009 připomenou kulatá či půlkulatá výročí své existence: v Podhoráckém muzeu uspořádají k 80. výročí založení mj. výstavu „Letem muzejním světem“, v Muzeu v Ivančicích (ale také v Podhoráckém muzeu) se pochlubí svými (a nejen svými) převážně nově restaurovanými sbírkovými předměty na výstavě „Tak dlouho se chodí se džbánem...“, která provede návštěvníka putováním keramického džbánu od výrobce k uživateli a od uživatele do muzea. Muzeum v Ivančicích je jedno z nejstarších městských muzeí na Moravě, bylo otevřeno před sto patnácti lety v roce 1894. Také Muzeum ve Šlapanicích si připomene jubileum – 75 let existence. Učiní tak dvěma výstavami. Jedna z nich přiblíží pod názvem „Slovutný mistře...“ tvorbu šlapanického rodáka malíře A.

Kalvody a jeho krajinářské školy, druhá náročnou práci dobrovolných hasičů – kteří oslaví v roce 2009 ve Šlapanicích 120 let svého sboru. No a Památník Mohyla míru? Na již zmíněném novém výstavním pavilonu budou provedeny venkovní úpravy, pavilon, jeho plné uvedení do provozu předpokládáme v roce 2010, bychom chtěli v roce 2009 také provizorně zpřístupnit.

A čím v tomto roce překvapíte Památník písemnictví na Moravě?

Má-li být překvapení skutečným překvapením, pak jistě chápete, že ho nebudu předem prozrazovat... Věřím přitom, že nejen Památník písemnictví na Moravě, ale i ostatní pobočky Muzea Brněnska překvapí v roce 2009 příjemně nejen mne, ale především své návštěvníky!

Mgr. Antonín Reček absolvoval FAMU, obor filmová a televizní produkce a řízení; postgraduální studium na UK. Dlouhá léta působil v Československé televizi. V současné době je ředitelem Muzea Brněnska.

Získali jsme:

I v loňském roce se podařilo Památníku rozšířit inventáře sbírek. Mimo jiné o pozůstalost Ivana Sabinova. Z jeho děl jsou ve sbírkách Památníku uloženy: Cestou let..., My jdeme, Ztracený máj, Stesk bezejmých..., Mamince in memoriam, Pro tebe, otčino! nebo Bílý květ. Všechna díla jsou opatřena podpisem autora.

Pozůstalost Ivana Sabinova obsahuje i knihy dalších autorů: Slezské písně (1928) a Stužkonoska modrá (1932) Petra Bezruče, Verše Jakuba Demla (1939) nebo sbírka Na vlnách TSF Jaroslava Seiferta (1925) vždy signované autorem daného díla.

Obsahuje i pohlednice, dopisy, fotografie, výstřižky z novin, strojopisy, obálky.

Pozůstalost jsme získali od paní Hany Šmídkové, které děkujeme!

Básník Ivan Sabinov (1911 - 1969), vlastním jménem Arnošt Brázdil, byl rajhradským rodákem. Několik let působil na jižní Moravě, později na Moravském Slovácku a v Letovicích. Po válce byl poštovním úředníkem Nádražního poštovního úřadu v Brně. Stal se blízkým přítelem Petra Bezruče, který byl prvním kritikem jeho děl. Od roku 1959 až do své smrti spolupracoval s Městskou knihovnou Rajhrad.

Paní Palachová v Rajhradě v květnu 1969

Poděkování:

Pozůstalost Marcely Mikuláškové v Památníku se rozrostla o další dar, který nám věnovala JUDr. Milada Sigmundová. Obsahuje především strojopisy básní Marcely Mikuláškové, včetně dosud nepublikovaných.

Paní Sigmundové děkujeme!

Vydává Muzeum Brněnska,
připravuje Památník písemnictví na Moravě
Klášter 1, 664 61 Rajhrad
tel. 547 229 136
e-mail: pamatnik.rajhrad@quick.cz
www.muzeumbrnenska.cz

Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Romana Macháčková
Autoři textů: Dana Černá, Andrea Vítová, Romana Macháčková
Vychází desetkrát ročně, číslo 1, ročník 3.